

A projekt munka során a munkában való egyenletes részvétel - a középiskolás tanulók attitűdformálásán keresztül

Bevezetés

Mi volt (mik voltak) az LS fő célja(i) és fő témája(i)?

A csoporton belül minden tag kivegye a részét a munkából. A diákoknak projektben kell dolgozni, egyre többször kerül sor csoportos problémamegoldásra. Fontos mindenki hozzáadott munkája.

Miért ezt a célt és témát választották?

A csoportmunka már egy ideje része a modern tanári módszertannak, ezért már évek óta próbálkozunk vele, vettünk részt képzéseken, tanfolyamokon ezzel kapcsolatban. A technikai képzés során viszont már alapvető oktatási formává vált, ezért fontos, hogy megtaláljuk hozzá a legmegfelelőbb módot. Mindenképpen látjuk, hogy tanítható a csoportmunka, de nagyon sok egyéni változó van, ami mind befolyásolja a kooperációt. A célunk az volt, hogy feltérképezzük, hogyan lehetne a sok egyéni eltérés, változó ellenére is megfelelő csoportmunkát kialakítani. Az angol ehhez megfelelő tantárgy, mivel itt a projektmunka nem elvárt, csak lehetőség, tehát van mozgásterünk a vizsgálatra, itt nem kell mindenáron jegyet adni a csoportmunka végső produktumára, ezért ez megfelelő terep arra, hogy itt tanítsuk meg a diákokat, itt vizsgáljuk őket, és itt érjünk el attitűd változást, fejlődést, ami lehetővé teszi az optimális csoportmunkát.

Milyen elméleti megfontolásokat tartottak szem előtt a témaválasztásnál?

Kooperatív tanulás (Kagan)

A kooperatív tanulási csoport esetében egyaránt fontos a feladatmegoldás és a tagok egymással való kapcsolata. A tanulásirányítás szerepelosztáson alapul, ettől lesz hatékony a közös munka. Az egyenlő részvétel és az egyéni felelősség együtt járul hozzá a szociális kompetenciák és a személyiség pozitív irányú fejlődéséhez.

Külső konzulens és Barbarics Márta ELTE doktorandusz

Saját tapasztalatok

A LS kontextusa

Kérjük, hogy ebben a részben mutassák be az LS folyamat munkakörnyezetét, résztvevőit!

Melyik intézményben zajlott, melyik képzéshez kapcsolódik a kutatás?

BMSZC Neumann János Informatikai Technikum

LS4Vet, ELTE

Kik vettek részt az együttműködésben? Kérjük, mutassák be az LS-csapatot, a bevont diákokat, szakértőket, facilitátorokat!

Drávucz Katalin, Nagy Marianna, Papp Erika

Dr. Prof. Győri János konzulens

Barbarics Márta szakértő

10 d haladó csoport (16 fő). Upper-Intermediate szint, 3. év angol tanulás a Neu-ban, ők összesen 6 évig járnak ide (nyelvi előkészítő osztály)

Hogyan szerveződött az együttműködés és milyen keretek között zajlott a munka?

Csoport önszerveződő módon alakult ki

Heti egy közös megbeszélés, email és esetenkénti online megbeszélés a konzulenssel

A LS folyamata

A tanulók munkájának milyen fejlesztését akarták elérni?

Alapvetés: az elmélet, miszerint a projekt munkában az erősebb képességű diák szívesen segít a gyengébb társának, csak bizonyos feltételek mellett teljesül. Ezek a következők:

-nem jegyre, értékelésre megy a munka,
-és barátok.

Ha bármelyik feltétel nem teljesül, akkor nem segítenek egymásnak, hanem megcsinálják egyedül az erősebb tanulók.

Abban is eltér a munkahelyi viszonyoktól, hogy itt az iskolában mindenkit be kell vonni a csoportokba, míg a munkahelyeken már eleve egy válogatott társaság dolgozik, a nem megfelelő képességű, esetleg alulmotivált emberek nem kerülnek be/nem maradnak meg hosszú távon. A munkahelyi környezetben a csoportmunka során egy szakmai területről 1 ember vesz részt, nincs "potyázó", mint az iskolában.

Nem a produktum minőségét szeretnék vizsgálni, hanem azt, hogy a csoportmunka, a projektoktatás során milyen pedagógiai eszközökkel érhető el az attitűd és a képességek fejlődése, és számos, ehhez szükséges soft skill fejlődése.

Ennek a célnak az érdekében miben akarták fejleszteni a saját munkájukat?

Megértsük, hogyan tudjuk befolyásolni a csoportbontással, hogy a közös munkában mindenki részt vegyen és ennek eredményét a jövőben fel tudjuk használni.

Hogyan zajlott az óra előkészítése (pl. információ gyűjtés, tervezés, dilemmák)?

Csoportmunka eddigi működése: az volt az instrukció, hogy ne a barátaikkal üljenek 4 fős csoportokba, hanem hasonló munkamorálú emberekkel, mivel együtt kell dolgozniuk, és az órákon a csoportmunkában való részvételt és a munkához való hozzájárulást nézem, és értékelem majd. 4 csoport alakult, ebből 3 önkéntesen, a 4. csoport pedig a "maradék"-ahogyan magukat nevezték. Ez utóbbi csoport nem hajlandó az együttműködésre, a közös vitára, a közös munkára, mindeki külön-külön igyekszik megoldani, és felosztották maguk között a 17 célt. Minden órán felhívtam a figyelmüket, hogy nem ez a feladat, nem az a cél, hogy elolvassa a weboldalt és írjon róla pár mondatot, hanem az, hogy 1 célról olvassanak, beszéljenek, vitázzanak, és közben erősödjön a speaking, listening, debate, a kutatás, a prezentációs skill, de leginkább a kooperáció, kreativitás, elfogadás, felfedezés öröme, és más soft skillek. "Vendéghallgatóként" végül beültettem őket a többi csoporthoz meghallgatni, hogyan kellene csinálniuk a feladatot, amire hajlandók is voltak valamennyire végül, de a sértettségük miatt végig nem akartak együttműködni.

A többi 3 csoport működése viszont várakozáson felüli lett. Az egyik csoportban sok jó és erős tanuló maradt, ők végig jól dolgoztak, viszont nem léptek ki a megszokott gondolkodás kereteiből, így bár végül végig jól dolgoztak, a produktum nem lett kiemelkedően jó, leragadtak a részleteknél, és nem jutottak el az egész átlátásáig. "inside the box"

Egy másik csoportban volt egy csendes és 2 gyengébb tanuló (ez 5 fős csoport volt), itt végül csak az egyik gyengébb tanuló maradt ki a csoportmunkából és potyázott a többiekre, de a csendes tanuló elemében volt, rengeteget hoztátett, és kibontakozott, és a másik gyengébb tanuló is megtalálta a helyét a csoportban, pedig az eddigiek szerint ő is szívesen átengedte másoknak a munkát., egy csendes tanuló pedig megnyílt és rengeteget hoztátett a munkához, a csoporthoz.

Az utolsó csoport összetétele szerint egy gyenge képességű tanuló, egy csendes keveredett össze egy erős jellemű határozott, és egy jó tanuló, erős, határozott vélemény vezérrel. A csendes diák és a gyenge képességű diák is megtalálta a helyét, és élénken vitatkoztak (angolul természetesen) a másik két fiúval, kisebb csoportban elengedték a gátlásaikat, és nagyszerű munkát, gondolkodást tettek hozzá, mindenki 100 %-osan részt vett a munkában.

Összegezve: egy csoportnál jól működött és pozitív változást hozott. Egy csoportnál 50% javulást, 50% stagnálást hozott, és 2 csoportnál nem hozott változást a csoportmunka.

Milyen szempontok mentén figyelték meg az órán zajló tanulás folyamatot?

A diák mennyire hallgatja meg a társait. Milyen gyakran figyel társai hozzászólására, véleményére? Mennyire aktív a közös munkában? Hány párbeszédben vesz részt? Mennyire tűnik kooperatívnak a tanuló? Mennyire képviseli a csapat minden tagjának közös véleményét?

Mi történt a kutatási órán?

Az "A" tanuló meghallgatja a többiek véleményét, figyel és kooperál
A "B" tanuló több ötlettel járul hozzá a közös munkához, figyel, érdeklődő
Mindkét megfigyelt diák az előzetes elvárásoknak megfelelően viselkedett

Hogyan gyűjtöttek a diákoktól visszajelzést a tanulásról?

Visszajelzések gyűjtése a diákoktól, név nélkül, irányított kérdésekre a csoportmunkáról
Kérdőív a kutatási óra végén a megfigyelt diákokkal

Hogyan értékelik a kutatási órát? Mi sikerült? Mi nem? Min változtatnának?

A kutatási óra eredményes volt, ezt nem tartjuk szükségesnek megismételni. De beépítjük a gyakorlatba, ha a csoportmunka nem működik, akkor érdemes a csoportok szervezésébe közbeavatkozni.

A LS fejlesztése

E részben reflektív módon foglalhatják össze a főbb megállapításaikat. Ez ösztönzést adhat további fejlesztésekhez és ötleteket más tanároknak további hasonló, iskolán belülről induló kezdeményezés megvalósításához e területen.

Mik voltak a legfontosabb megállapításaik a tanulással kapcsolatban a munkában?

Melyek azok a tapasztalatok, következtetések, amelyek feltételezhetően más tanárkollégák számára is hasznosak lehetnek?

Érdemes egy, a tanítás folyamatában problémát okozó részt a kollégák kisebb csoportjával közös elemezni, megoldási javaslatokat gyűjteni és azokból egyet kidolgozva a hatást tanulmányozni, elemezni. Magunkról és a tanítási/tanulási folyamatról is sok ismerethez lehet jutni.

Az általunk felvetett problémára (a csoporton belüli egyenlőtlen munkamegosztásra) egyrészt a csoportok tudatos (a diákok szerepét figyelembe vevő) átszervezésével reagáltunk; másrészt tudatosítottuk bennük (megbeszéléssel, a csoportban elfoglalt szerepük felismertetésével), hogy ebben a tanulási helyzetben nem csak a produktum a cél, hanem az egyenlő részvétel és az egyéni felelősség a munkában. Valamint felhívtuk a figyelmüket az egyéni fejlődési lehetőségekre a soft - és hardskill-ekben.

Egyéni reflexiók

Ebben a részben a csoport tagjai egyénileg összegzik tapasztalataikat, a fő gondolatokat és reflexiókat LS végzése során tapasztalt saját szakmai tanulásukról.

Hogyan tudná röviden összegezni az LS folyamatban szerzett személyes benyomásait, tapasztalatait saját szakmai munkája tükrében?

Miben szeretne a továbbiakban fejlődni, mit vizsgálna ismét egy LS megvalósításával?

Nagy Marianna reflexió: Már régóta gondot okoz, hogyan tudnánk elérni, hogy az egyenlőtlen munkamegosztás megváltozzon, az eddig próbált módszerek nem hoztak

eredményt. Most kitaláltunk egy új megközelítést, a közös beszélgetés és fejtörés során, ami jól működött is, bevált. Ugyan van még 1 olyan tanuló, akit nem tudok bevonni semmivel sem a csoportmunkába, de ő személyiségében ennyire visszafogott, az elmúlt közös 2 év alatt sem beszélt, nem barátkozott mással, nem nyílt meg, nem szívesen dolgozik még pármunkában sem a társaival. A többieknél azonban pozitív változást értünk el. A megközelítést ki kell próbálni majd más csoportoknál is, hogy máshol is meghozza-e ezt az eredményt. Ehhez szükség van arra, hogy a diákok érettebbek legyenek, már ismerős legyen nekik a csoportmunka és projektmunka, valamint a tanár is jól ismerje a diákok személyiségét és a csoportdinamikát.

Nekem tetszett ez az együtt dolgozás, együtt gondolkodás. Mindig sietünk, ha van egy lyukas óránk, dolgozatot javítunk vagy állítunk össze, és kevés időnk van beszélgetni és együtt gondolkodni egy-egy problémáról. Most muszáj volt minden héten szánni rá közösen 1-2 órát, amikor leültünk, beszélgettünk, átgondoltuk a kérdést. Szerintem ez nagyon hasznos volt, és úgy tűnik, eredmény tekintetében is bevált.

Drávucz Katalin reflexió: Szakmai tárgyak tanítása során is követelmény a diákok személyes és szociális készségeinek erősítése, amelynek fontos részét képezi a csoportban végzett eredményes munka. Ezekon az órákon is gondot okoz, ha a közös munkában nem egyenlő mértékben vesznek részt a csoport tagjai, nem figyelnek egymásra.

Emellett annak is örültem, hogy olyan diákok munkáját tanulmányoztuk, akiket harmadik éve ismerek, tanítok. Bár végül a kutatás egy angol nyelvi órán valósult meg, jó volt látni egy más helyzetben őket, új oldalukat ismerhettem meg. Nagy élmény volt látni a változást: hogy megértették a diákok, a tantárgyi tudás bővítése mellett a csoportmunka azt is gyakoroltatja, hogyan kell egymást meghallgatni, vitázni, közös álláspontot kialakítani.

Hasznosnak érzem a kollégákkal való együttműködést, egy pluszt adott ehhez, hogy más-más területen tanítunk. A napi rohanásban kevés idő jut a pedagógiai folyamatok mélyebb tanulmányozására, szakmai beszélgetésekre. Jól éreztem magam a közös megbeszéléseinken, valószínűleg máskor is szívesen fordulok tanácsért tanár társaimhoz.

Megmutatkozott, hogy a munkánk nem csak az órák megtartását jelenti, hanem a tervezést, együttgondolkodást, az eredmények közös elemzését - amire bizony időt kellene szánni! Erre viszont a jelenlegi kötelező óraszámok mellett sok lehetőség nincs.

Papp Erika reflexió: Nagyon hasznosnak tartom, hogy a csoportmunkát választottuk, mert a szakmai tárgyak tanítása során is fontos, viszont az óráimon nehézkes tanórai keretek között kivitelezni. Az otthoni projektmunka folyamatára nem látok rá, a diákok a végeredményt mutatják meg ill. beszámolót a munkafolyamatról. Ezért is örültem, hogy sikerült olyan tantárgyat találnunk, ahol közvetlenül nyomomonkövethető a folyamat.

Sajnálom, hogy a kutatóórán nem tudtam részt venni, de kollégáimmal a közös munka inspiráló volt, a tervezés közben új megközelítésekkel találkoztam, amit a munkám során hasznosítani fogok.